1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

Allah Her Şeyi Bir Ölçüye Göre Yaratmıştır

Allah Kur'an'da evreni bir sistemle ve plan dâhilinde yarattığını ifade etmektedir.

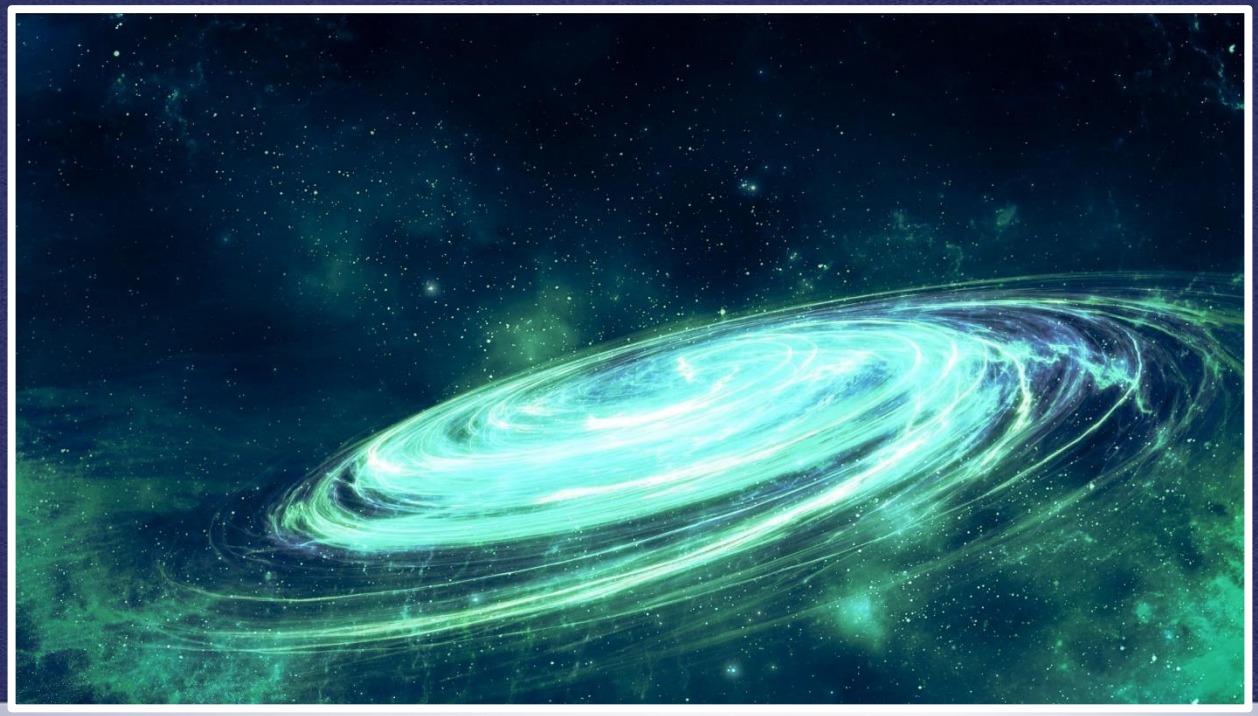

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ {49}

“Biz, her şeyi bir ölçüye (düzene, kadere, plana) göre yarattık.” (Kamer suresi 49. ayet)

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

Ölçü Nedir?

Ölçü bir şeyin düzenli olması demektir. İçinde yaşadığımız kâinat bir ölçüyle yaratılmıştır. Bilim insanlarının evrenle alakalı ortaya koydukları formüller bunun biricik ispatıdır. Eğer ölçü olmasaydı Allah'ın koyduğu yasalar formüllerle izah edilemezdi.

Örneğin;

- Kütle ve enerjinin birbirine dönüşebileceğinin kanunu

$E = mc^2$

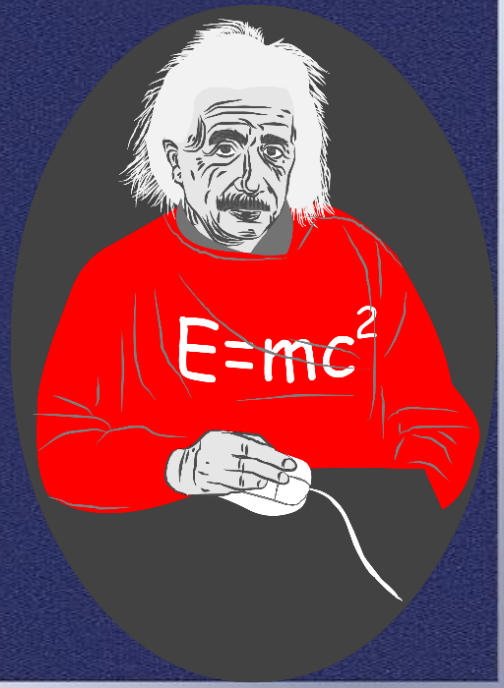

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

Tesadüf Nedir?

Türk Dil Kurumuna (TDK) göre ihtimallere bağlı, kesin olmayan, değişebilen ve rastlantı anlamlarına gelmektedir. Bir şeyin kendiliğinden olması demektir.

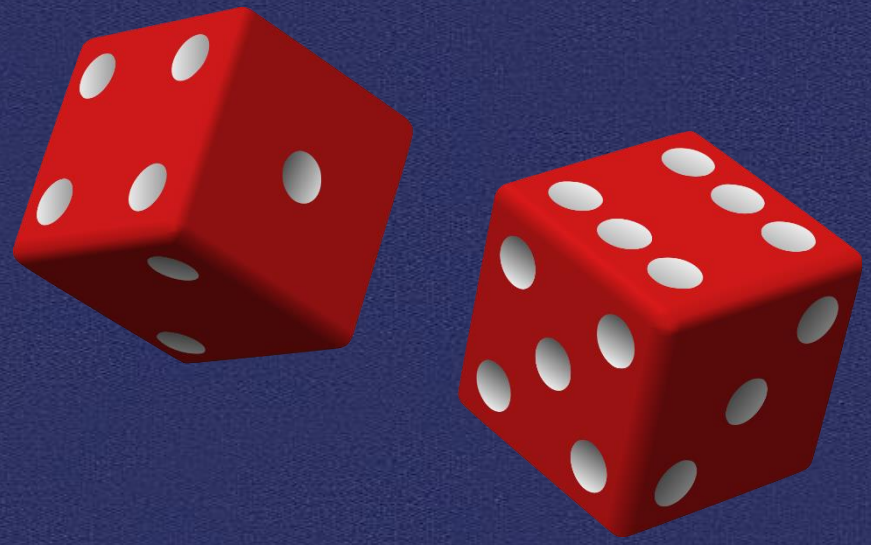

Tesadüf, ölçünün zıt anlamlısıdır. Bir nevi zar atmak gibidir. Fakat evrende düzensizliğin yani tesadüfün olmadığını Rabbimiz şöyle bildirir:

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقاً مَّا تَرَى فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِن تَفَاوُتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِن فُطُورٍ {3}

"Gökleri yedi kat yaratan O'dur. Rahman'ın yaratmasında bir düzensizlik göremezsin. Gözünü çevir de bir bak, bir bozukluk görüyor musun?" (Mülk suresi 3. ayet)

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

Önemli Bilgi: Ölçü ile kader, düzen, sistem, denge, kanun, plan ve ahenk aynı anlamdadır. O zaman şunu rahatlıkla söyleyebiliriz:

- Allah her şeyi bir **ölçüye** göre yaratmıştır.
- Allah her şeyi bir **düzene** göre yaratmıştır.
- Allah her şeyi bir **sisteme** göre yaratmıştır.
- Allah her şeyi bir **dengeye** göre yaratmıştır.
- Allah her şeyi bir **kanuna** göre yaratmıştır.
- Allah her şeyi bir **plana** göre yaratmıştır.
- Allah her şeyi bir **ahenge** göre yaratmıştır.
- Allah her şeyi bir **kadere** göre yaratmıştır.

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

...وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهُ تَقْدِيراً {2}

"... Her şeyi yaratmış, ona bir ölçü, biçim ve düzen vermiştir." (Furkan suresi, 2. ayet)

Evrendeki Düzene Örnekler

- Güneşten gelen zararlı Ultraviyole (Uv) ışınlarının atmosferdeki Ozon (O_3) tabakası ile önlenmesi

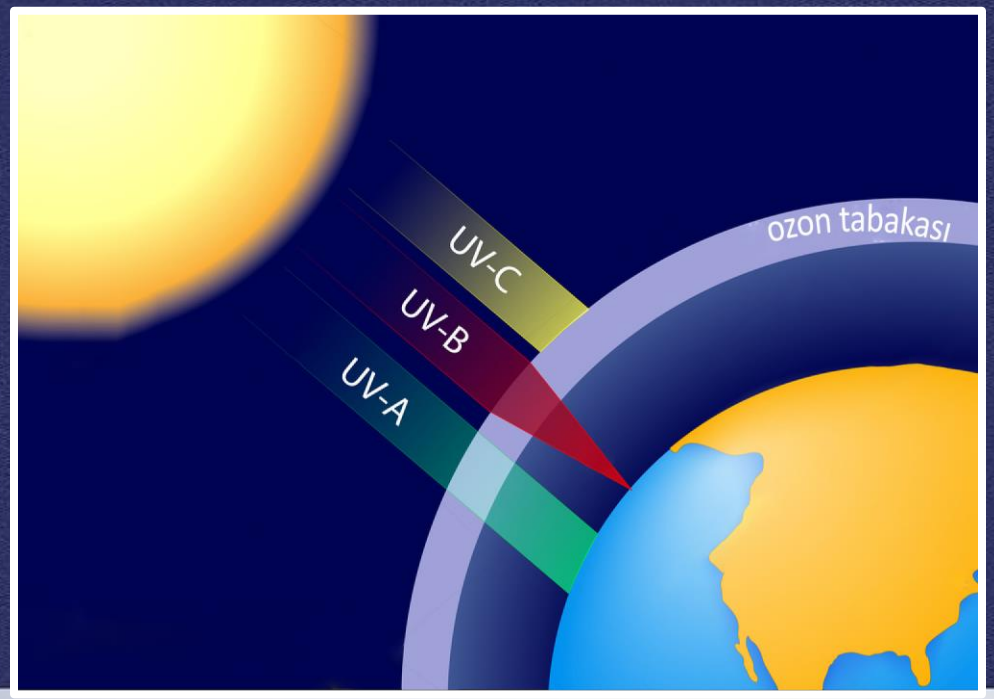

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

Evrendeki Düzene Örnekler

- İnsan ve hayvanların yaşamak için (O) oksijene, bitkilerin yaşamak için (CO_2) karbondioksite ihtiyaçları vardır. Görüldüğü gibi bitkiler ve insanlar birbirlerine muhtaç yaratılmışlardır. Bundan dolayı tabiata zarar vermeden dengeyi korumalıyız.

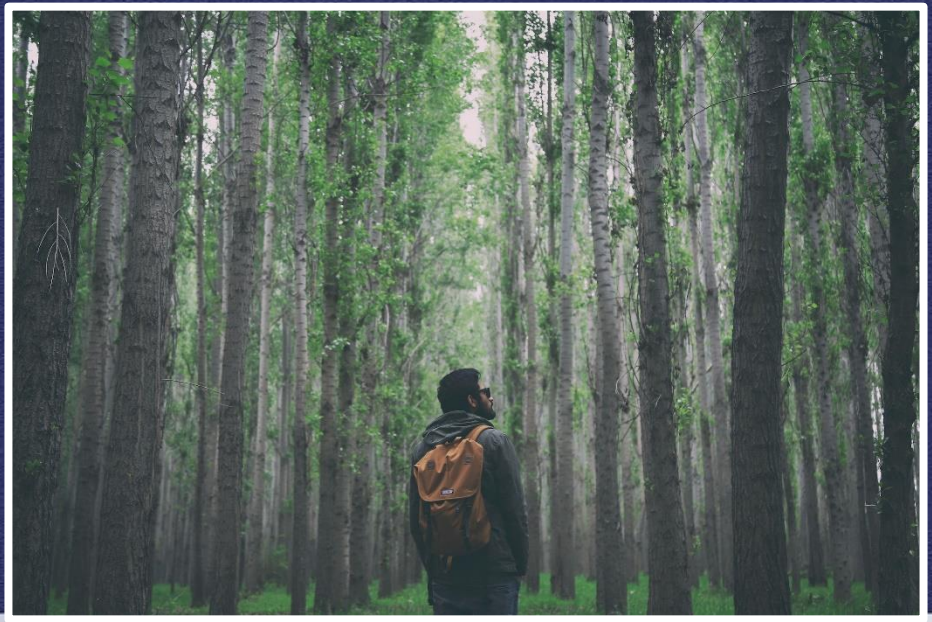

Evrendeki Düzene Örnekler

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ {5} وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ {6} وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ {7} أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ {8}

- “Güneş ve ay bir hesaba göre (hareket etmekte)dir. Yıldızlar ve ağaçlar (Allah’a) secde ederler. Göğü Allah yükseltti ve dengeyi o koydu. Sakın dengeyi bozmayın.” (Rahman suresi 5-8. ayetler)

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

Evrendeki Düzene Örnekler

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ {32}

- “Denizde büyük dağlar gibi akıp giden gemiler de O'nun varlığının delillerindendir.” (Şura suresi 32. ayet)

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

Kader Nedir?

Sözlükte ölçmek, tayin etmek, gücü yetmek ve kudret anlamlarına gelir.

Kader: Allah'ın evreni yaratmadan, her şeyi önceden **planlaması** ve **bilmesine** kader denir.

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

Kaderin tanımında iki önemli kelime vardır.

1. Planlamak **2. Bilmek.**

Planlamak ve bilmek birbirinden farklıdır.

Kaderin yanlış anlaşılmasının sebebi bu iki kavramın karıştırılmasındandır.

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

Aşağıda maviyle yazılı olan bölgeye kırmızıları yazamayız. Çünkü maviyle yazılı bölgeyi Allah planlamıştır. Kırmızıyla yazılı bölgeyi insan planlamıştır.

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

Not: Kader Allah'ın **İrade** (Dilediğini istemesi), **Kudret** (Her şeye gücünün yetmesi) ve **İlim** (Her şeyi bilmesi) sıfatıyla olmaktadır. Çünkü Allah irade sıfatıyla evrenin tamamını planlar, ilim sıfatıyla da eylemlerimizi bilir. Bunların tamamını yapmaya da kesinlikle gücü yeter.

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

Kaza Nedir?

Sözlükte hükmetmek, emretmek, ifa etmek, ödemek, kazâ etmek, ölçüp biçip yapmak, ihtiyacını gidermek, ölmek ve mahkeme etmek demektir.

Kaza: Allah'ın önceden planladığı ve bildiği kaderin zamanı gelince gerçekleşmesine kaza denir. Kısaca kaderin gerçekleşmesine denir.

Şuan evrende meydana gelen her şey kaderin gerçekleşmesidir yani kazadır.

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

Not: Kaza Allah'ın **Tekvin** (Allah'ın yaratması) sıfatıyla meydana gelmektedir.

Not: Cümle içinde kullandığımız -ecek-acak ekleri kaderi belirtir. Çünkü henüz gerçekleşmemiştir. Örneğin; Yarın deneme sınavına gireceğim.

Not: Cümle içinde kullandığımız -dı-di-du-dü-tı-ti-tu-tü ekleri kazayı belirtir. Çünkü artık gerçekleşmiştir. Örneğin; Dün deneme sınavına girdim.

Sünnetullah (Evrensel Yasalar)

Allah, evrende koyduğu yasaları Kur'an'da "**Sünnetullah**" olarak ifade etmiştir. Evrensel Yasalar 3'e ayrılır.

- **Fiziksel Yasalar**
- **Biyolojik Yasalar**
- **Toplumsal Yasalar**

Not: Sünnetullah, Allah'ın planlarıyla olmaktadır.

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

Sünnetullah (Evrensel Yasalar)

A- Fiziksel Yasalar

Madde ve enerjinin oluşumu, değişimi, yapısı, hareketi ve maddeler arası ilişkiler ile ilgili Allah'ın olmasını istediği prensiplerdir. Yani Allah'ın **cansız** maddeler üzerinde koyduğu kurallardır, kanunlardır, ölçülerdir, sistemlerdir.

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

A- Fiziksel Yasaların Özellikleri

- Allah'ın istemesinin (iradesinin, planlarının) sonucudur.
- Bilim insanları Allah'ın istediği bu sistemi keşfetmeye çalışır.
- Cansız maddelerle yani madde ve enerjiyle ilgilidir.
- Allah'ın sistemi deney ve gözlem yapılarak anlaşılır.
- Allah'ın sistemi her yerde aynı sonucu verir. (evrenseldir)

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

A- Fiziksel Yasalara Örnekler

- Suyun kaldırma kuvveti

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

A- Fiziksel Yasalara Örnekler

- Suyun 100 °C kaynaması

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

A- Fiziksel Yasalara Örnekler

- Bir maddenin sıcaklık değişiminin hesaplanması formülü: Q=m.c.Δt

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

A- Fiziksel Yasalara Örnekler

- Yol, hız ve zaman hesaplamaları: X=V.t

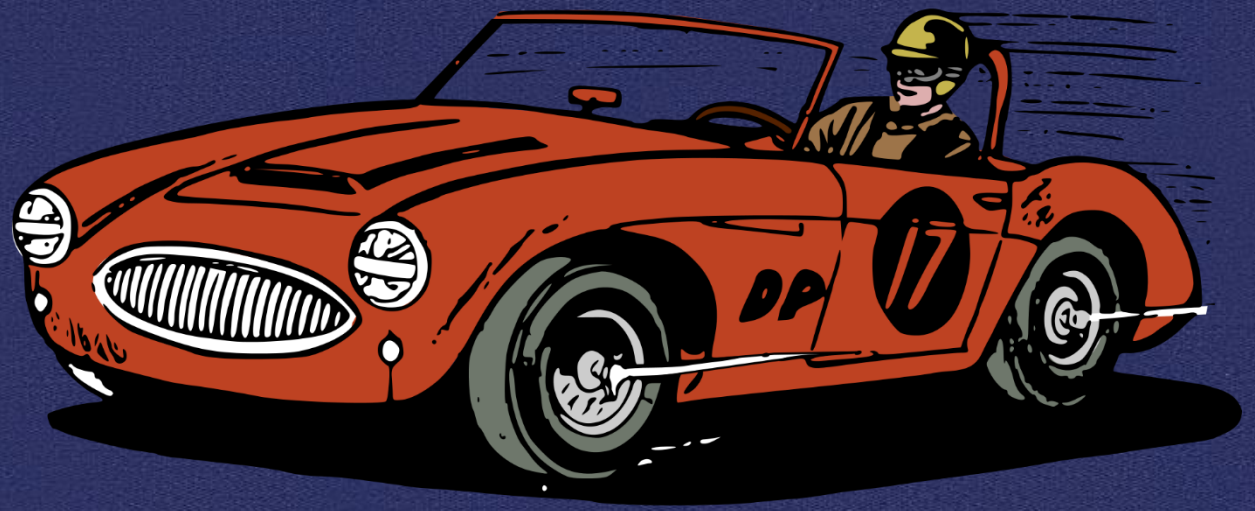

Geri
İleri

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

A- Fiziksel Yasalara Örnekler

- Potansiyel enerji hesaplamalarında Ep=m.g.h formülünün kullanılması
- Kinetik enerji vs.

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

A- Fiziksel Yasalara Örnekler

- Dünya'nın kendi ekseninde ve Güneş'in etrafında dönmesi hareketi

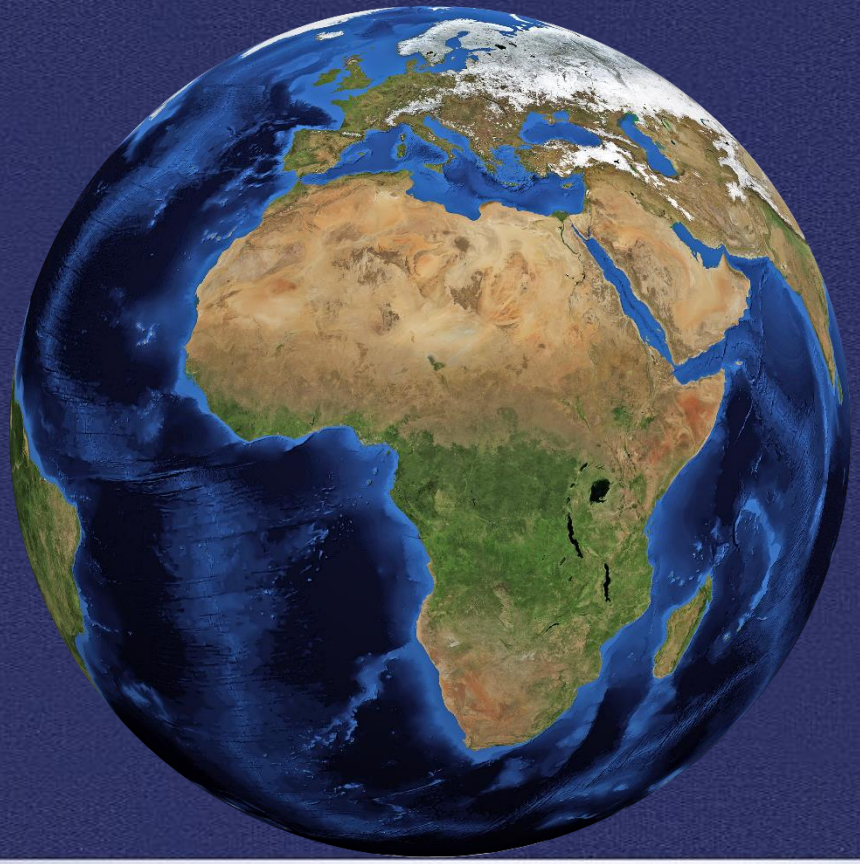

Geri

İleri

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

A- Fiziksel Yasalara Örnekler

- Dünya'nın yer çekimi kanunu, kütle çekim kanunu. Suyun düşmesi gibi

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

A- Fiziksel Yasalara Örnekler

- Yüksek basınçtan alçak basınca doğru akan rüzgârlar

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

A- Fiziksel Yasalarla İlgili Ayetler

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ {5}

"Güneş ve Ay bir hesaba göre hareket etmektedir." (Rahman suresi, 5. ayet)

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

A- Fiziksel Yasalarla İlgili Ayetler

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ {33}

"Geceyi ve gündüzü, Güneşi ve Ayı yaratan odur. Her biri bir yörüngede hareket etmektedir." (Enbiya suresi, 33. ayet)

A- Fiziksel Yasalarla İlgilenen Bilim Dalları

Fizik, Kimya, Coğrafya, Astronomi vb.

1. KONU Kader ve Kaza İnancı

Sünnetullah (Evrensel Yasalar)

B- Biyolojik Yasalar

Canlıların oluşumu, yapısı, beslenmesi, korunması, gelişmesi ve üremesiyle ilgili Allah'ın olmasını istediği prensiplerdir. Yani Allah'ın **canlı** maddeler üzerinde koyduğu kurallardır, kanunlardır, ölçülerdir, sistemlerdir.

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

B- Biyolojik Yasaların Özellikleri

- Allah'ın istemesinin (iradesinin, planlarının) sonucudur.
- Bilim insanları Allah'ın istediği bu sistemi keşfetmeye çalışır.
- Canlı varlıklar olan insan, hayvan ve bitkilerin biyolojik özellikleriyle ilgilidir.
- Allah'ın sistemi deney ve gözlem yapılarak anlaşılır.
- Allah'ın sistemi her yerde aynı sonucu verir. (evrenseldir)

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

B- Biyolojik Yasalara Örnekler

- Hücrenin oluşumu, bölünmesi, beslenmesi

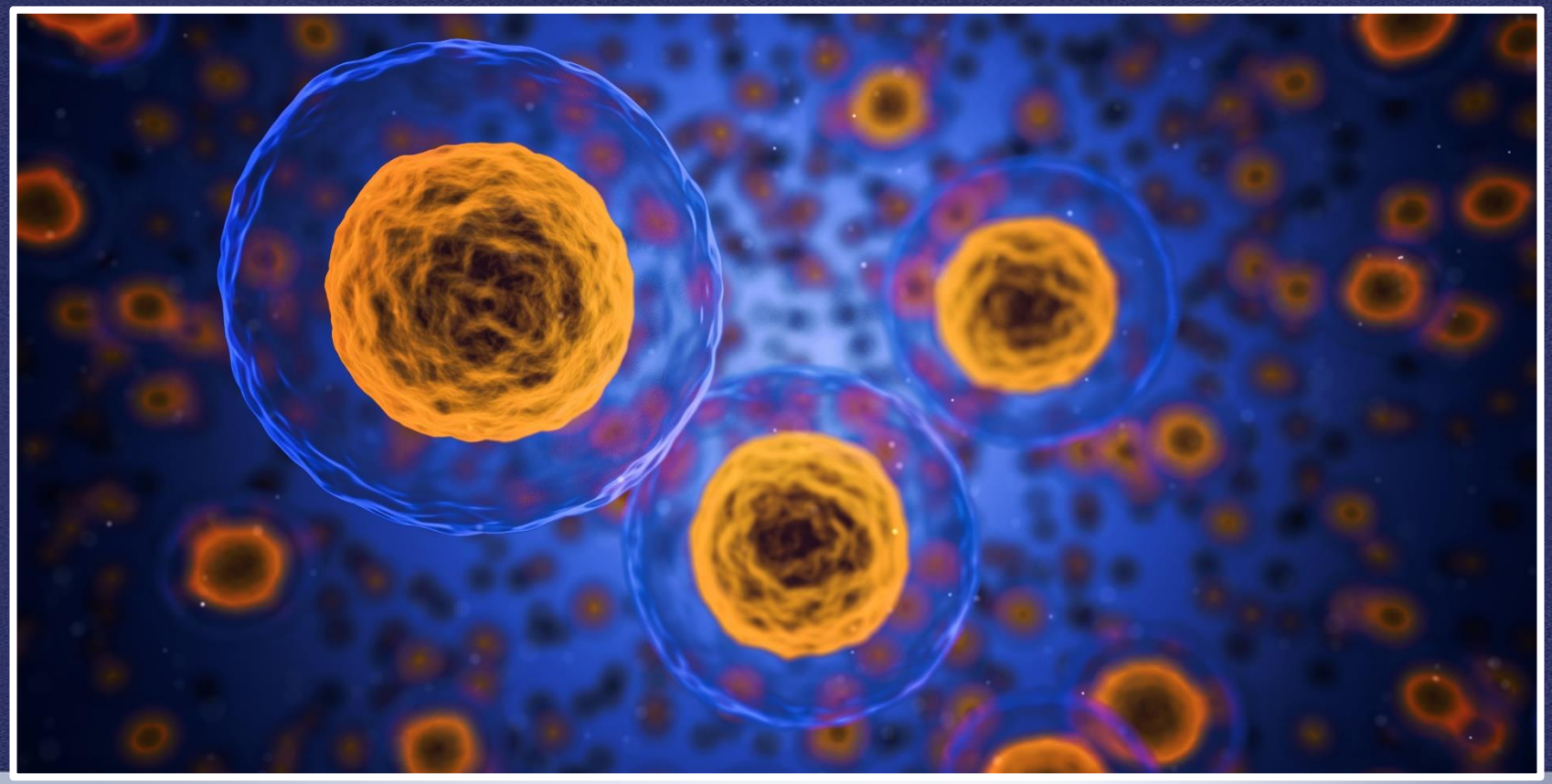

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

B- Biyolojik Yasalara Örnekler

- İnsanın embriyodan yaratılışı
- Bebeğin anne karnındaki oluşum evreleri

Geri

İleri

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

B- Biyolojik Yasalara Örnekler

- İnsanın hiç yorulmayan ve sürekli çalışan bir kalbe sahip olması

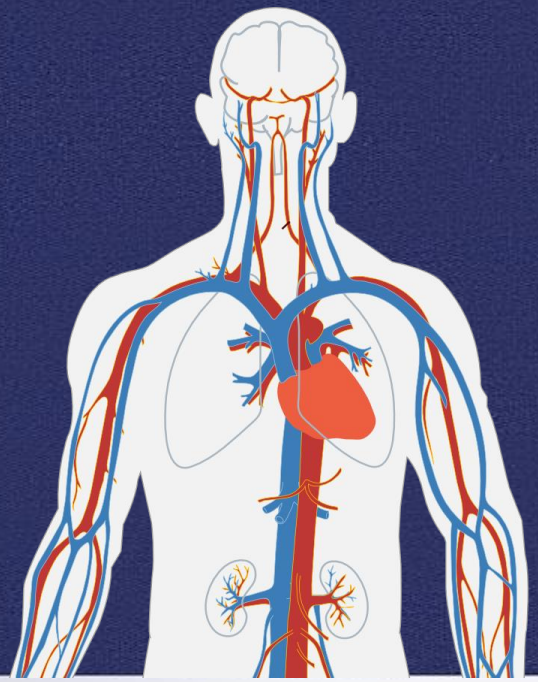

Geri

İleri

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

B- Biyolojik Yasalara Örnekler

- Akciğerlerimizle nefes almamız

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

B- Biyolojik Yasalara Örnekler

- Balıkların solungaçlarıyla nefes almaları

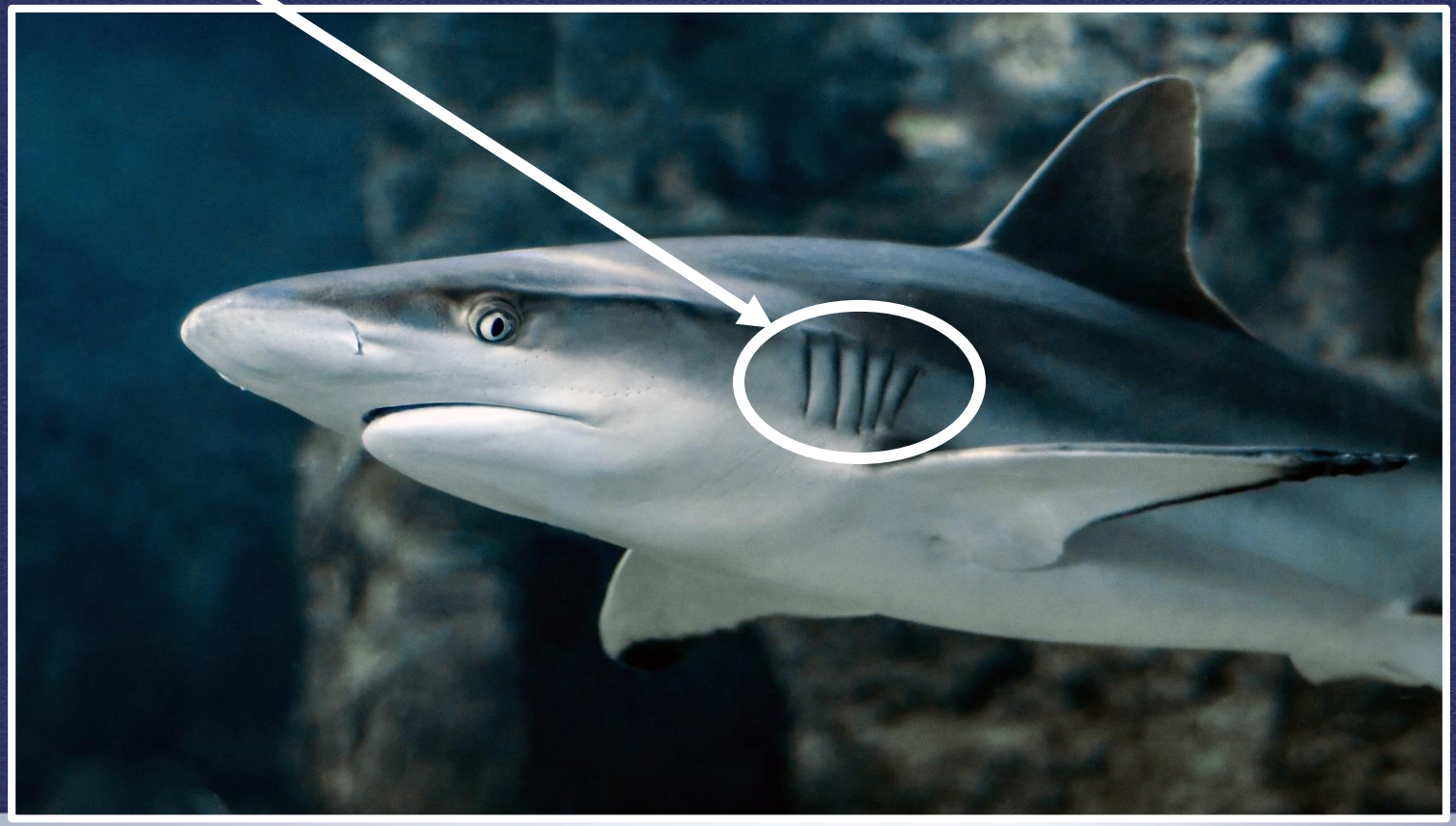

Geri

İleri

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

B- Biyolojik Yasalara Örnekler

- Etle beslenen hayvanların keskin dişli olmaları

Geri

İleri

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

B- Biyolojik Yasalara Örnekler

- Otla beslenen hayvanların keskin dişli olmamaları

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

B- Biyolojik Yasalara Örnekler

- Çölde yaşayan develerin su ihtiyacını karşılamak için hörgüçlere sahip olması

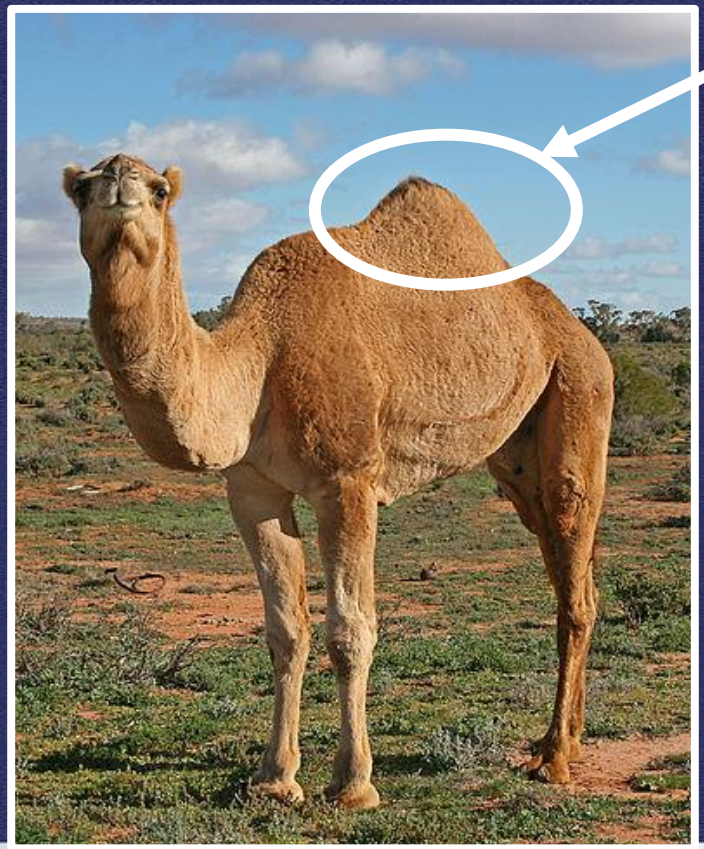

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

B- Biyolojik Yasalarla İlgili Ayetler

أَلَمْ نَخْلُقكُّم مِّن مَّاء مَّهِينٍ {20} فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ {21} إِلَى قَدَرٍ مَّعْلُومٍ {22}

فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ {23}

“(Ey insanlar!) Biz sizi basit bir sudan yaratmadık mı? İşte o suyu, belli bir süreye kadar sağlam bir yere yerleştirdik, sonra da ona ölçülü bir biçim verdik...” (Mürselat suresi, 20-23. ayetler)

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

B- Biyolojik Yasalarla İlgili Ayetler

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمْ أَنبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ {7}

"Yeryüzüne bakmazlar mı? Orada her güzel çiftten nice güzel bitkiler yetiştirdik." (Şuara suresi, 7. ayet)

B- Biyolojik Yasalarla İlgilenen Bilim Dalları

Zooloji, Anatomi, Botanik, Biyoloji, Tıp, Genetik Mühendisliği vb.

1. KONU Kader ve Kaza İnancı

Sünnetullah (Evrendeki Yasalar)

C- Toplumsal Yasalar

Toplumsal olaylar arasında var olan sebep-sonuç ilişkisini gösteren yasalardır. Bu yasa insanların psikolojik eğilimleriyle ilgilidir. Allah Kur'an'da toplumsal yasalarla ilgili bir konuyu anlatırken "Sünnetullah" kavramını kullanıp yasalarının değişmediğini ifade eder.

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

C- Toplumsal Yasalar

اسْتِكْبَاراً فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ فَهَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ فَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلاً وَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلاً {43}

“Çünkü onlar yeryüzünde büyüklük taslıyor ve kötü tuzaklar kuruyorlardı. Halbuki kişi kazdığı kuyuya kendi düşer. Onlar öncekilerin kanunundan (onlara uygulanandan) başkasını mı bekliyorlar? Allah'ın kanununda asla bir değişme bulamazsın, Allah'ın kanununda kesinlikle bir sapma da bulamazsın” (Fatır suresi 43. ayet)

C- Toplumsal Yasaların Özellikleri

- Allah'ın insanlarda yarattığı duygusal yönelimlerdir.
- Sebep ve sonuç ilişkisine dayanır.
- Deney yapılamaz ama gözlem yapılabilir.
- Her toplumda aynı sonucu vermez.
- Kesin ve evrensel değildir. İstisnaları vardır.

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

C- Toplumsal Yasalara Örnekler

- Annenin evladına şefkat duyması

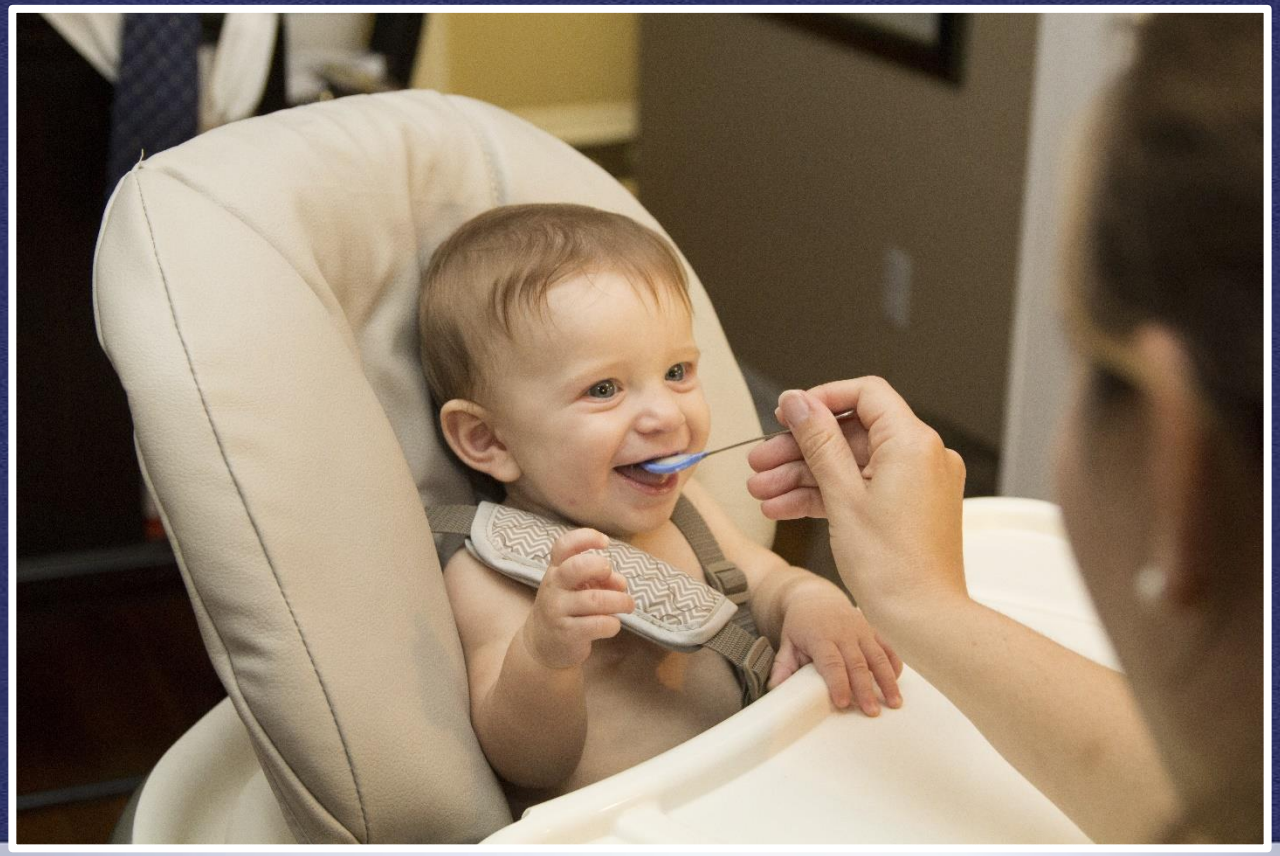

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

C- Toplumsal Yasalara Örnekler

- Adaletin olduğu toplumlarda huzurun artması

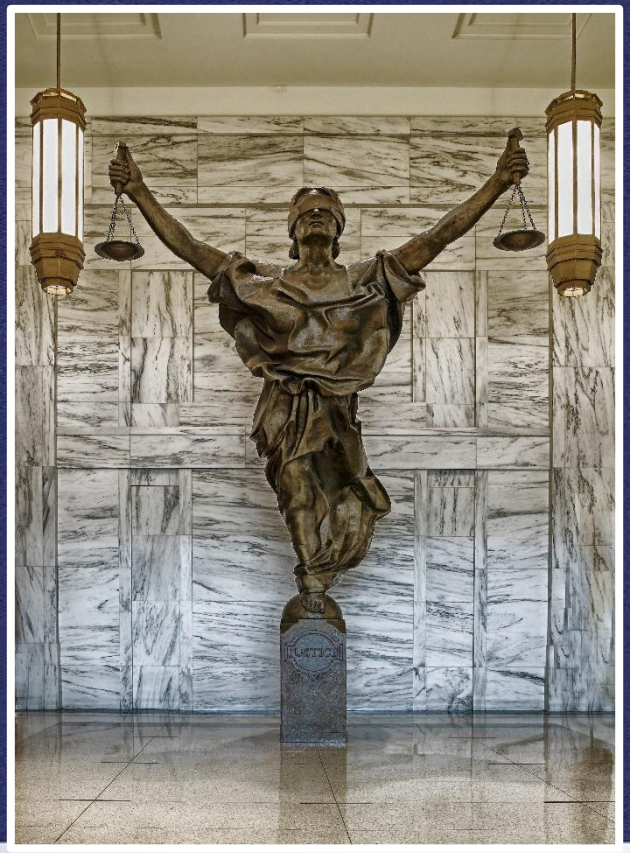

Geri

İleri

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

C- Toplumsal Yasalara Örnekler

- Gelir dağılımının adil olduğu toplumlarda yoksulluğun azalması

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

C- Toplumsal Yasalara Örnekler

- Kuraklık veya savaş sonucu insanların göç etmesi (Kavimler göçü gibi)

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

C- Toplumsal Yasalara Örnekler

- Hırsızlık olan yerde güven ortamının azalması

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

C- Toplumsal Yasalara Örnekler

- Hüzünlü müzik dinlediğimizde veya film izlediğimizde hüzünlenilmesi

Videoyu kendi kısa yolundan izleyebilirsiniz.
Video kısa yolu: https://www.youtube.com/watch?v=k2aPx31Tt94&t=1s

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

C- Toplumsal Yasalarla İlgili Ayetler

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِن شَيْءٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيماً قَدِيراً {44}

“Onlar yeryüzünde gezip kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğuna bakmazlar mı? Halbuki onlar, bunlardan daha güçlü idiler. Ne göklerde ne de yerde Allah'ı âciz bırakacak bir güç vardır. O, bilendir, güçlüdür.” (Fatır suresi 44. ayet)

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

C- Toplumsal Yasalarla İlgili Ayetler

وَاتَّقُواْ فِتْنَةً لاَّ تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُواْ مِنكُمْ خَآصَّةً وَاعْلَمُواْ أَنَّ اللّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ {25}

"(Öyle) Bir fitneden sakının ki aranızdan yalnız haksızlık edenlere erişmekle kalmaz (hepinize erişir). Biliniz ki, Allah'ın azabı şiddetlidir. " (Enfal suresi 25. ayet)

Toplumsal Yasalarla İlgilenen Bilim Dalları

Antropoloji, Siyasal Bilimler, Kamu Yönetimi, İktisat, Tarih, Sosyoloji, Psikoloji, Psikiyatri vb.

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

C- Toplumsal Yasalara Uymanın Faydaları

- İnsanların geçmiş milletlerden ibret almalarını sağlar.
- Tarih bilincini geliştirir.
- Bireyleri ve toplumları ahlaki davranmaya sevk eder.
- Bunun sonucunda birey ve toplum huzurlu olmaya başlar.
- İnsanların problemlere karşı önlem almalarını sağlar.
- Toplumun ilerlemesini ve kendini gerçekleştirmesini sağlar.

1. ÜNİTE: KADER İNANCI

1. KONU

Kader ve Kaza İnancı

Hazırlayan: Mustafa TELLİ
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni

Geri

İleri